

Н. В. Гуріна

к. е. н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, Університет державної фіскальної служби
України, м. Ірпінь

С. В. Ющенко

магістрант кафедри бухгалтерського обліку, Університет державної фіскальної служби
України, м. Ірпінь

**ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У
СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

N. V. Hurina

Ph.D., assistant professor of accounting, University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin
S. V. Yushchenko

Master of Accountancy (MAcc), University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin
**KEY ASPECTS OF ORGANIZATION OF ACCOUNTING INTANGIBLE ASSETS IN THE
CURRENT ECONOMIC CONDITIONS**

Н. В. Гуріна,

*к. е. н., доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь*

С. В. Ющенко,

*магістрант кафедри бухгалтерського обліку,
Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь*

**ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У
СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

N. V. Hurina,

Ph.D., assistant professor of accounting, University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin
S. V. Yushchenko,

Master of Accountancy (MAcc), University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin

**KEY ASPECTS OF ORGANIZATION OF ACCOUNTING INTANGIBLE ASSETS IN
THE CURRENT ECONOMIC CONDITIONS**

В статті досліджується питання організації обліку нематеріальних активів у сучасних умовах господарювання. Розглянуто та проаналізовано підходи різних науковців до визначення терміну «організація обліку». Наведено етапи організації обліку на підприємстві та розкрито їх зміст. Запропоновано розуміння організації обліку як сукупності складових, а не послідовності етапів. Визначено місце організації обліку нематеріальних активів в загальному процесі організації обліку. Визначено сутність поняття облікової політики та перераховано елементи облікової політики щодо нематеріальних активів. Розглянуто організацію документування обліку нематеріальних активів з врахуванням використання програмного продукту «ІС: Бухгалтерія». Запропоновано використання сукупності вимог до кандидата на посаду бухгалтера з обліку нематеріальних активів. Формування облікової політики з врахуванням запропонованих елементів забезпечить підготовку інформації необхідної для прийняття ефективних рішень по управлінню нематеріальними активами підприємства.

The article examines the issue of organization of accounting intangible assets in the current economic conditions. It has been considered and analyzed various approaches to scientific definition of "organization of accounting." The stages of accounting management on the factory have been provided with and revealed their content. It has been offered an understanding of accounting as a set of components, not the sequence of stages. The place of accounting for intangible assets in the general process of accounting have been determined. It also has been determined the essence of the concept of accounting policy and restated elements of accounting policy on intangible assets. It has been considered the organization documenting accounting for intangible assets with regard of using the software "1C". It has been offered the use of a set of requirements to the candidate for accountant accounting intangible assets. Development of accounting policy with regard to the proposed elements will guarantee the preparation of information required for effective management of intangible assets.

Ключові слова: бухгалтерський облік, організація обліку, нематеріальні активи, облікова політика підприємства, елементи облікової політики, автоматизація обліку.

Keywords: accounting, organization of accounting, intangible assets, accounting policy, elements of accounting policy, automation of accounting.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку національної економіки важливу роль у формуванні конкурентних переваг підприємства відіграють нематеріальні активи. Організація обліку нематеріальних активів є вихідним процесом, що забезпечить повне, достовірне та раціональне розкриття обліково-аналітичної інформації про даний об'єкт обліку для потреб управління. Тому дослідження теоретичних основ організації обліку нематеріальних активів та практичні аспекти їх застосування в сучасних умовах господарювання є досить актуальним та важливим напрямом дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації бухгалтерського обліку досліджували у своїх працях багато науковців, зокрема Ф.Ф. Бутинець, Л.Б. Гнатишин, О.С. Прокопишин, М.Ю. Карпушенко, М.В. Кужельний, С.О. Левицька, В.С. Лень, Ю.Т. Труш, Г.О. Король, Н.П. Потрус та ін. Питання організації обліку нематеріальних активів детально описано у працях Л.В. Білозор, О.В. Шипунової. Незважаючи на вагомий внесок вище перелічених науковців у розв'язання завдань, присвячених організації обліку нематеріальних активів, у науковій літературі бракує комплексних досліджень організації обліку в умовах застосування автоматизованих інформаційних систем.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає у обґрунтуванні основних аспектів організації обліку нематеріальних активів в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Організація обліку нематеріальних активів є одним із елементів системи організації бухгалтерського обліку на підприємстві в цілому. Тому доцільно розглянути поняття організації бухгалтерського обліку, що дозволить висвітлити основні моменти та характеристику даної системи.

У економічній науковій та навчальній літературі висвітлено різні підходи до визначення поняття «організація бухгалтерського обліку». Погляди науковців щодо трактування зазначеної економічної категорії наведено у табл.1.

Таблиця 1.

Погляди науковців щодо трактування поняття «організація бухгалтерського обліку»

Автори	Визначення поняття «організація бухгалтерського обліку»
Бутинець Ф.Ф. [7,	Цілеспрямована діяльність керівників підприємства по створенню,

. 40]	постійному впорядкуванню та удосконаленню системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення інформацією внутрішніх та зовнішніх користувачів
Гнатишин Л.Б., Прокопишин О. С. [2, с. 9]	Комплекс заходів власника (керівника) підприємства, спрямованих на створення раціональної системи бухгалтерського обліку та ведення його відповідно до діючих вимог і завдань
Карпушенко М. Ю. [3, с.6]	Система впорядкованих дій зі створення системи бухгалтерського обліку, що включає складання облікових реєстрів і первинних носіїв облікової інформації, облікову політику підприємства, організацію облікового процесу
Кужельний М.В., Левицька С.О. [4, с. 17]	Пошук раціональної системи відображення операцій і результатів діяльності з урахуванням економіко-організаційних особливостей підприємства, результати впровадження якої гарантують достовірність інформації, її повноцінність для прийняття оперативних та стратегічних управлінських рішень
Лень В.С. [6, с. 6]	Сукупність дій зі створення цілісної системи бухгалтерського обліку, підтримання і підвищення її організованості, функціонування якої спрямоване на забезпечення інформаційних потреб користувачів облікової інформації, включаючи вибір форм організації та формування матеріального й інформаційного забезпечення облікового процесу
Труш Ю.Т., Король Г.О., Потрус Н.П. [10, с. 10]	Процес створення та постійного удосконалення трудового і облікового процесів, методологічного та методичного забезпечення обліку задля надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації для прийняття управлінських рішень

Джерело: узагальнено авторами на основі джерел [2-4, 6,7 , 10]

Очевидно, що визначення поняття «організація бухгалтерського обліку» різних авторів дещо відрізняються. Однак, сукупність зазначених визначень в загальному вираженні можна подати, як «дія над об'єктом з метою отримання результату для задоволення потреб суб'єктів». Відповідно «дію» науковці розглядають як цілеспрямовану діяльність, комплекс заходів, систему впорядкованих дій, пошук раціональної системи, сукупність дій чи процес. «Результат» та «суб'єкти» у наведених визначеннях також є близькими за змістовним наповненням. Однак дослідження потребує трактування науковцями «об'єкту», тобто визначення складових організації бухгалтерського обліку.

Бутинець Ф.Ф. виділяє три етапи організації бухгалтерського обліку:

- методичний: передбачає вибір способів та прийомів, що є основою для таких методів обліку як документування, синтетичні та аналітичні рахунки, подвійний запис, бухгалтерський баланс і звітність, інвентаризація, оцінка майна та зобов'язань, калькулювання;

- технічний: вибір форми обліку, яка найбільш повно характеризуватиме та відповідатиме розміру підприємства та його галузі. Він полягає у виборі способу обробки облікових даних, розробці, переліку і форм облікових реєстрів, встановленні порядку здійснення записів в реєстрах і переносу даних в форми звітності;

- організаційний: забезпечує організацію процесу управління в бухгалтерії, тобто організацію роботи облікового апарату (на відміну від перших двох, які забезпечують організацію ведення облікових записів). На даному етапі здійснюється налагодження системи адміністративного управління в бухгалтерії [7, с. 43-45].

На нашу думку, виділення етапів здійснення організації бухгалтерського обліку є досить умовним, адже можлива ситуація, коли зміни спершу відбудуться в організації роботи облікового апарату, що призведе до наступного коригування технічних чи

методичних питань організації обліку. Тобто, послідовність етапів не буде збережена. Вважаємо, що доцільніше розглядати організацію обліку як сукупність складових, а не як послідовність етапів.

Карпушенко М. Ю. зазначає, що об'єктами організації бухгалтерського обліку можуть бути технологія облікового процесу, праця бухгалтерів, розвиток і удосконалення обліку, організаційне, технічне, інформаційне та інше забезпечення обліку [3, с. 8].

На думку Труш Ю.Т., Король Г.О., Потрус Н.П. до об'єктів організації бухгалтерського обліку належать:

- обліковий процес (облікові номенклатури; носії облікової інформації; рух носіїв облікової інформації; інформаційне забезпечення облікового процесу; технічне забезпечення облікового процесу);

- трудовий процес (структура апарату бухгалтерської служби; кількість працівників облікового підрозділу установи; система зв'язків між відділами бухгалтерської служби, працівниками – виконавцями окремих функцій стосовно облікового процесу та бухгалтерською службою підприємства; функціональні обов'язки працівників бухгалтерської служби на чолі з її керівником; нормативи часу на виконання окремих облікових операцій; ергономічне забезпечення праці обліковців; соціальне їх забезпечення; мотиваційне забезпечення діяльності обліковців);

- методологічне і методичне забезпечення обліку (концептуальні засади ведення обліку, основоположні принципи, викладені в кодексах, законах держави, стандартах фінансової звітності або положення обліку, встановлених державою або професійною спільнотою; тлумачення законів з обліку, методичні вказівки, рекомендації, інструкції щодо їх застосування або обліку окремих господарських операцій);

- розвиток організації обліку (розвиток методики та методології обліку; підвищення кваліфікаційного рівня працівників бухгалтерської служби, удосконалення засобів праці обліковців та передачі інформації, методів та способів організації трудових і технологічних процесів тощо) [10, с. 12].

Аналізуючи та узагальнюючи інформацію про сукупність об'єктів організації бухгалтерського обліку, запропоновані науковцями, вважаємо, що в організації бухгалтерського обліку варто виділяти наступні складові:

- організація трудового процесу: вибір структури апарату бухгалтерської служби; розробка внутрішніх регламентів (Положення про бухгалтерію, посадові інструкції тощо), встановлення вимог до відбору облікових працівників; визначення кількості працівників облікового підрозділу; ергономічне та методологічне забезпечення роботи обліковців; розробка заходів з підвищення кваліфікаційного рівня працівників бухгалтерської служби);

- організація облікового процесу: методична та технічна складові. Методична складова передбачає вибір елементів облікової політики щодо кожного об'єкта обліку та удосконалення вибору в процесі здійснення діяльності. Технічна складова включає вибір форми обліку, розробку форм документів (якщо немає стандартних), визначення правил документообігу і технології обробки облікової інформації; системи реєстрів аналітичного обліку, форм управлінської звітності, порядку зберігання документів.

Організація бухгалтерського обліку здійснюється за кожним об'єктом обліку (основні засоби, нематеріальні активи, запаси, дебіторська заборгованість і т.д.). Відповідно до визначених складових організації бухгалтерського обліку графічно відобразимо місце та зміст організації обліку нематеріальних активів в загальному процесі організації обліку (рис.1).

Рис. 1. Місце та зміст організації обліку нематеріальних активів в загальному процесі організації обліку

Джерело: розроблено авторами

Розглянемо більш детально кожен складову організації обліку нематеріальних активів із врахуванням сучасних умов господарювання.

Одним з важливих напрямів організації трудового процесу з обліку нематеріальних активів є підбір кваліфікованого персоналу. В умовах автоматизації облікових процесів основними вимогами до кандидата на посаду бухгалтера з обліку нематеріальних активів доцільно визначати такі, як знання бухгалтерської програми «1С: Бухгалтерія», впевнений користувач ПК (Microsoft Word, Microsoft Excel), вміння швидкого пошуку інформації в глобальній мережі Інтернет та обробки великого масиву інформації.

В посадовій інструкції бухгалтера з обліку нематеріальних активів повинні бути висвітлені такі основні розділи, як загальні положення, завдання та обов'язки, права, відповідальність, повинен знати, кваліфікаційні вимоги та взаємовідносини (зв'язки) за посадою. При встановленні періодичності підвищення кваліфікаційного рівня бухгалтера з обліку нематеріальних активів необхідно враховувати не тільки динаміку змін у законодавстві щодо нематеріальних активів, а також темпи розвитку та удосконалення автоматизованих інформаційних систем, що використовуються в обліку.

Документом, що визначає основні аспекти організації облікового процесу щодо об'єктів обліку, зокрема нематеріальних активів, є Наказ про облікову політику. Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [8]. Згідно Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства визначено, що в розпорядчому документі про облікову політику наводяться принципи, методи і процедури, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більш ніж один їх варіант, а також попередні оцінки, які використовуються підприємством з метою розподілу витрат між відповідними

звітними періодами. При цьому одноваріантні методи оцінки, обліку і процедур до такого розпорядчого документа включати недоцільно [5].

Елементи облікової політики щодо нематеріальних активів відповідно до Методичних рекомендацій щодо облікової політики наведено у табл. 2.

Таблиця 2.
Елементи облікової політики щодо нематеріальних активів

Елемент облікової політики	Альтернативні варіанти
Метод амортизації нематеріальних активів	При виборі методу амортизації нематеріального активу враховуються умови отримання майбутніх економічних вигод. Якщо такі умови визначити неможливо, то амортизація нараховується із застосуванням прямолінійного методу.
Переоцінка нематеріальних активів	Підприємство може здійснювати переоцінку за справедливою вартістю на дату балансу тих нематеріальних активів, щодо яких існує активний ринок. У разі переоцінки окремого об'єкта нематеріального активу слід переоцінювати всі інші активи групи, до якої належить цей нематеріальний актив (крім тих, щодо яких не існує активного ринку).
Періодичність зарахування сум дооцінки необоротних активів, в тому числі і нематеріальних, до нерозподіленого прибутку	Зарахування до нерозподіленого прибутку перевищення сум попередніх дооцінок (індексацій) разом з сумою відновлення корисності над сумою зменшення корисності і попередніх уцінок залишкової вартості раніше переоцінених об'єктів нематеріальних активів можна здійснювати при вибутті об'єктів на всю суму або періодично (щомісяця, щокварталу, раз на рік) у сумі, пропорційній нарахуванню амортизації.
Дата первісного визнання нематеріальних активів та групи вибуття як утримуваних для продажу	Датою первісного визнання нематеріальних активів та групи вибуття як утримуваних для продажу може бути: дата, коли щодо активів, групи вибуття задовольняються умови, у разі якщо: економічні вигоди очікується отримати від їх продажу, а не від їх використання за призначенням; вони готові до продажу у їх теперішньому стані; їх продаж, як очікується, буде завершено протягом року з дати визнання їх такими, що утримуються для продажу; умови їх продажу відповідають звичайним умовам продажу для подібних активів; здійснення їх продажу має високу ймовірність, зокрема якщо керівництвом підприємства підготовлено відповідний план або укладено твердий контракт про продаж, здійснюється їх активна пропозиція на ринку за ціною, що відповідає справедливій вартості; дата оприбуткування активів, придбаних з метою продажу.
Періодичність проведення інвентаризації	Визначається власником (керівником) підприємства, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим згідно з законодавством.

Джерело: узагальнено авторами на основі джерела [5]

У праці Білосор Л.В. наведено додаткові елементи облікової політики щодо нематеріальних активів, які, на нашу думку, також доцільно включити до Наказу про облікову політику:

- порядок встановлення і зміни строку корисного використання нематеріальних активів;
- порядок визначення ліквідаційної вартості нематеріальних активів [1, с. 474].

План рахунків обліку нематеріальних активів розробляється відповідно до об'єктів нематеріальних активів, що використовуються на підприємстві з урахуванням вимог чинного законодавства.

Автоматизація облікового процесу в сучасних умовах господарювання є невід'ємною частиною процесу удосконалення діяльності практично всіх підприємств в Україні. Тобто, основною формою ведення обліку на підприємствах є автоматизована форма з використанням певного програмного продукту.

Розглянемо організацію облікового процесу щодо нематеріальних активів в умовах використання програмного продукту «1С: Бухгалтерія 8.2».

Організація документування обліку нематеріальних активів ведеться тільки за допомогою спеціалізованих документів програми.

Перелік нематеріальних активів, як введених в експлуатацію, так і ще не прийнятих до обліку, зберігається в довіднику «Нематеріальні активи». У довіднику зберігається тільки інформація про найменування та податкове призначення активу, інші облікові параметри задаються при введенні в експлуатацію і записуються в реєстри відомостей. Крім цього, передбачено зберігання інформації про підрозділи та матеріально відповідальних осіб, за якими закріплені нематеріальні активи. Ця інформація зберігається в реєстрі відомостей «Місцезнаходження НМА (бухгалтерський облік)».

Для оформлення операцій придбання готових до використання нематеріальних активів призначений документ «Надходження НМА». Для відображення операції постановки нематеріального активу на облік (введення в експлуатацію) в програмі використовується документ «Прийняття до обліку НМА». У документі для об'єкта НМА встановлюються основні характеристики, що впливають на відображення об'єкта в обліку (рахунок обліку, рахунок нарахування амортизації), способи і параметри розрахунку амортизації, шаблон проводок для відображення амортизації в складі витрат. Ця інформація фіксується у реєстрах відомостей. Документом «Прийняття до обліку НМА» можна ввести в експлуатацію як куплені, так і створені нематеріальні активи.

Для відображення нарахування амортизації по нематеріальним використовується документ «Нарахування зносу». Після проведення документу можна отримати звіт «Відомість нарахування амортизації».

У процесі експлуатації нематеріальні активи можуть переміщуватися з одного підрозділу підприємства в інше. Оформлення таких операцій відбувається за допомогою документу «Переміщення». Для продажу нематеріального активу використовується документ «Ліквідація необоротних активів» [9, с. 59-70].

Для ведення аналітичного та синтетичного обліку нематеріальних активів в «1С: Бухгалтерія 8.2» використовуються такі основні звіти:

- оборотно-сальдова відомість по рахунку – відображає залишки на початок і на кінець періоду, обороти по дебету і кредиту рахунків за визначений період;
- аналіз по рахунку - дозволяє отримати обороти рахунку з іншими рахунками, а також залишки на початок та кінець періоду. Тобто, аналіз рахунку являє собою фрагмент головної книги, який стосується даного рахунка;
- картка рахунку – містить усі проведення по рахунку з конкретними значеннями об'єктів аналітичного обліку. Крім цього, у звіті відображаються залишки на початок та кінець періоду, а також обороти та залишки після кожного проведення.

Таким чином, при використанні автоматизованої форми ведення обліку значно спрощується процес організації документування обліку нематеріальних активів та ведення їх аналітичного та синтетичного обліку. Це зумовлено наявністю спеціалізованих документів програми та можливістю формування звітів з різним рівнем деталізації та узагальнення.

В сучасних умовах господарювання також важливим питанням організації обліку нематеріальних активів є порядок зберігання бухгалтерських документів. Як показує практика, відповідно до сучасних умов господарювання – збої в роботі комп'ютерної техніки, розповсюдження комп'ютерних вірусів, обмежені параметри зберігання даних, політика екологічної ефективності використання паперу тощо – все частіше у діяльності підприємств використовуються «хмарні сховища даних». «Хмарне сховище даних» можна розуміти як онлайн-сховище, в якому зберігаються дані на численних, розподілених в мережі серверах. Тому при організації зберігання бухгалтерських документів доцільно розглянути можливість використання «хмарного сховища даних».

Висновки. Узагальнюючи дані дослідження, слід зазначити, що організація обліку нематеріальних активів є однією із складових організації бухгалтерського обліку на підприємстві в цілому. Організація обліку нематеріальних активів включає організацію трудового та облікового процесу.

В сучасних умовах господарювання організація обліку нематеріальних активів зазнала певних трансформацій, спричинених використанням в обліку автоматизованих інформаційних систем. Основні аспекти організації обліку нематеріальних активів в умовах автоматизованої форми ведення обліку є наступними:

- при прийманні облікових працівників на роботу акцентування уваги у вимогах до кандидатів на знання бухгалтерських програмних продуктів, вмінням користування ПК та глобальної мережі Інтернет;
- спрощення процесу організації документування обліку нематеріальних активів та ведення їх аналітичного та синтетичного обліку;
- можливість використання «хмарного сховища даних» для зберігання бухгалтерських документів.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі пов'язані із можливістю використання не тільки зберігання, а й повноцінного ведення бухгалтерського обліку за допомогою «хмарних технологій», зокрема, обліку нематеріальних активів. Даний процес потребує раціональної організації для досягнення позитивного ефекту.

Література.

1. Білозор Л.В. Нематеріальні активи як елемент облікової політики / Л.В. Білозор // Формування ринкової економіки. – 2015. – №33. – С. 474.
2. Гнаташин Л.Б. Організація обліку: навч. посіб. / Л. Б. Гнаташин, О. С. Прокопишин. - Львів: "Магнолія 2006", 2014.-432 с.
3. Карпушенко М. Ю. Організація обліку : навч. посіб. / М. Ю. Карпушенко ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. - Х. : ХНАМГ, 2011. – 239 с.
4. Кужельний М.В. Організація обліку: підручник / М.В. Кужельний, С.О. Левицька. – К.: Центр учбової літератури, 2010 – 352с.
5. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/metod_uchet_polit.aspx
6. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. / За ред. В.С. Леня. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 696 с.
7. Організація бухгалтерського обліку. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 592 с.
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (в редакції від 30.09.2015р.). – [Електронний ресурс] : Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
9. Сучасні тенденції розвитку обліку, контролю й аналізу нематеріальних активів [Текст] : монографія / за заг. ред. Ф.О.Журавки. – Суми : Ярославна, 2015. – 208 с.

10. Труш Ю.Т. Організація обліку. Частина 1. Основи організації обліку: Навч. посібник / Труш Ю.Т., Король Г.О., Потрус Н.П. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2015. – 69 с.

References.

1. Bilozor, L.V. (2015), "Intangible assets as part of accounting policies", *Formuvannia rynkovoï ekonomiky*, vol. 33, pp. 474.
2. Hnatashyn, L.B. and Prokopyshyn, O. S. (2014), *Orhanizatsiia obliku* [Organization of accounting], "Mahnoliia 2006", Lviv, Ukraine, p. 432.
3. Karpushenko, M. Yu. (2011), *Orhanizatsiia obliku* [Organization of accounting], KhNAMH, Kharkiv, Ukraine, p. 239.
4. Kuzhelnyi, M.V. and Levytska, S.O. (2010), *Orhanizatsiia obliku* [Organization of accounting], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine, p. 352.
5. Methodical recommendations on accounting policies: Order of the Ministry of Finance of Ukraine on June 27, 2013 r. Number 635, [Online], available at: http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/metod_uchet_polit.aspx
6. Lenia, V.S. (2006), *Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku* [Accounting organization], Tsentr navchalnoi literatury, Kyiv, Ukraine, p. 696.
7. Butynets, F.F. (2002), *Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku. Pidruchnyk dlia studentiv spetsialnosti «Oblik i audyt» vyshchykh navchalnykh zakladiv* [Accounting organization. Textbook for students of specialty "Accounting and audit" of higher educational institutions], 3rd. ed., PP «Ruta», Zhytomyr, Ukraine, p. 592.
8. The Verkhovna Rada of Ukraine, The Law of Ukraine " Accounting and Financial Reporting in Ukraine", [Online], available at: <http://zakon.rada.gov.ua/>
9. Zhuravky, F.O. (2015), *Suchasni tendentsii rozvytku obliku, kontroliu y analizu nematerialnykh aktiviv* [Modern trends in accounting, control and analysis of intangible assets], Yaroslavna, Sumy, Ukraine, p. 208.
10. Trush, Yu.T. Korol, H.O. and Potrus, N.P. (2015), *Orhanizatsiia obliku* [Organization of accounting], part 1, NMetAU, Dnipropetrovsk, Ukraine, p. 69.

Стаття надійшла до редакції 19.12.2016 р.